

**СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ**

СРП

БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093
Е-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs

ШТА ДОНОСИ НОВИ ЗАКОН О ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ

Предложена решења, која су садржана у Предлогу закона, опредељена су разлозима који су условили његово доношење и чињеницом да је предшколско васпитање и образовање у надлежности једног министарства - Министарства просвете, као и специфичном природом и значајем саме делатности.

Одредбом члана 2. Предлога закона делатност предшколског васпитања и образовања дефинисана је као делатност од непосредног друштвеног интереса, чијим се обављањем задовољавају потребе деце и породице. Делатност васпитања и образовања остварује се као васпитање и образовање деце предшколског узраста, од шест месеци до поласка у основну школу. Васпитно-образовна делатност предшколске установе је приоритетна у односу на остале делатности које се обављају у предшколској установи, а које су у функцији остваривања делатности васпитања и образовања. Истом одредбом уређено је да се делатност предшколског васпитања и образовања обавља у предшколској установи, а изузетно у школи, у складу са Законом и овим законом.

Чланом 3. Предлога закона дефинисане су остале делатности предшколске установе, које су у функцији остваривања васпитања и образовања, а којима се обезбеђују исхрана, нега, превентивно-здравствена и социјална заштита деце предшколског узраста. Тиме је делатност предшколске установе одређена као мултифункционална, уз стављање акцента на процес васпитања и образовања као основне делатности предшколске установе.

У остваривању делатности васпитања и образовања и других делатности у установи забрањен је сваки вид дискриминације, злостављања, занемаривања итд. Ближе услове и начин остваривања ових других делатности предшколске установе, које су у функцији остваривања делатности васпитања и образовања, прописују споразумно ресорни министри и министар надлежан за послове образовања (у даљем тексту: министар).

Чланом 4. Предлога закона прописани су специфични циљеви и задаци предшколског васпитања и образовања.

Чланом 5. Предлога закона прописана је употреба језика, како за децу за коју се васпитно-образовни рад остварује на српском језику, тако и за децу припаднике националних мањина, којима се обезбеђује остваривање васпитно-образовног рада на матерњем језику, двојезично или на српском језику, ако се за то определи најмање 50% родитеља, односно старатеља деце. Дата је могућност да се део програма или програм у целини остварује и на страном језику.

Вођење и чување евиденције у предшколској установи, као и издавање јавних исправа о похађању припремног предшколског програма, који је постао обавезан од школске 2006/2007. године, прописано је чл. 6. и 7. Предлога закона.

Чланом 8-11. Предлога закона уређује се оснивање предшколске установе, коју може да оснује Република, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, као и друго правно или физичко лице, у складу са Законом. Јединица локалне самоуправе оснива предшколску установу у складу са актом о

мрежи предшколских установа за најмање пет, а највише сто васпитних група. Овакво законско решење предлаже се из разлога што у неколико градова постоје велике предшколске установе са више хиљада деце (чак и преко **13.000**) и више стотина васпитача (од **700** до **1000**) што, свакако, отежава рад предшколских установа. У циљу постизања веће ефикасности и квалитета рада прописано је да се, уз сагласност Министарства, може основати предшколска установа са већим, односно мањим бројем васпитних група. На територији аутономне покрајине сагласност за мањи, односно већи број васпитних група, даје орган аутономне покрајине надлежан за послове образовања. Друго правно или физичко лице може да оснује предшколску установу и обавља делатност предшколског васпитања и образовања, у складу са Законом. Страна држава, страно правно или физичко лице, може да оснује предшколску установу ако испуњава услове прописане Законом и добије одобрење Министарства. Исправа коју издаје страна држава, страно правно или физичко лице, признаје се и изједначава са јавном исправом стеченом у Републици у погледу права на наставак образовања и васпитања.

Чланом **12.** Предлога закона прописано је обављање делатности предшколске установе, која има решење о верификацији, у седишту и ван седишта – у издвојеном одељењу - објекту предшколске установе, школи, као и у другом простору ван седишта предшколске установе.

Одредбама чл. **13.** и **14.** Предлога закона уређен је упис деце у предшколску установу. Прописано је да приоритет за упис имају деца из осетљивих група (деца са сметњама у развоју, деца из хранитељских породица, деца из социо-економски угрожених средина) и деца запослених родитеља, што ће се ближе уредити подзаконским актом који доноси министар, у складу са Законом. Дете – страни држављанин и дете без држављанства, прогнано или расељено лице, уписује се у предшколску установу, односно школу која остварује припремни предшколски програм, под истим условима и на начин прописан за држављане Републике Србије. Родитељ детета страног држављанина плаћа економску цену по детету, а родитељ детета без држављанства, прогнаног и расељеног лица, плаћа цену по детету коју утврђује оснивач, у складу са законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом.

Посебна пажња посвећена је програмима предшколског васпитања и образовања (чл. **15-22.**). Предшколско васпитање и образовање остварује се у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања, које доноси Национални просветни савет, у складу са Законом, а чији садржај је прописан чланом **15.** Предлога закона. Предшколска установа, односно школа остварује васпитно-образовни рад на основу предшколског програма. Предшколски програм се доноси у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања и садржи опште податке о установи и њеном окружењу, циљеве, врсте и трајање програма васпитно-образовног рада, других облика рада и услуга, облике сарадње са породицом и локалном заједницом, начин остваривања принципа и циљева васпитања и образовања и начин праћења и самовредновања рада предшколске установе. Предшколским програмом разрађују се и начини развијања индивидуализованог приступа у остваривању васпитно-образовног рада, ради пружања додатне подршке деци, посебно деци са сметњама у развоју, деци на болничком лечењу, деци из социо-економски или из других разлога угрожених средина, којима се уважавају развојне, образовне, здравствене и социо-културне потребе деце. Предшколски програм припремају одговарајући стручни органи, а доноси га орган управљања (управни одбор у предшколској установи и школски одбор у школи), по прибављеној сагласности надлежног органа оснивача на планирана материјална средства за њихово остваривање, у складу са Законом. Прописано је да се, у

циљу унапређивања делатности предшколског васпитања и образовања и повећања обухвата деце, у оквиру предшколског програма, осим редовних програма васпитно-образовног рада у целодневном и полудневном трајању, остварују посебни и специјализовани програми. Изузетно, у оквиру предшколског програма може да се остварује прилагођен или преузет програм, за чију примену је потребан доказ да га је признало одговарајуће међународно удружење. Ове програме може да остварује, како предшколска установа коју је основала јединица локалне самоуправе, тако и предшколска установа коју је основало друго правно или физичко лице.

Посебни и специјализовани програми, остварују се у оквиру предшколског програма (програми посебних области васпитно-образовног рада, програми неговања језика и културе националне мањине, пригодни и повремени програми који имају за циљ остваривање културних и рекреативних активности, односно одмора деце, програми подршке породици, програми за рад са децом у породици - породичне јасле и „беби сервис” и други програми и облици рада и услуга). Овим програмима подстиче се развој деце, у зависности од специфичних потреба и интересовања деце, родитеља и могућности предшколске установе и јединице локалне самоуправе. Ближе услове о начину остваривања и финансирања ових програма и других облика рада и услуга, које остварује предшколска установа, прописује министар. Новину представља одредба којом је прописано да предшколска установа може да остварује предшколски програм у путујућем вртићу, у наменски опремљеном аутобусу, за децу узраста од четири године до поласка у школу. Тиме се обезбеђује потпун обухват деце у срединама у којима нема просторних капацитета. За децу на болничком лечењу организује се остваривање предшколског програма у одговарајућим здравственим установама. Изузетно, за децу која због болести или других оправданих разлога нису у могућности да похађају предшколску установу, предшколска установа организује остваривање припремног предшколског програма у породици, са могућношћу да овај програм траје краће од девет месеци.

Припремни предшколски програм је установљен као посебан део предшколског програма. Циљ припремног предшколског програма је да се деци у години пред полазак у школу обезбеде услови за стицање знања, вештина и искустава потребних за даље образовање и васпитање. У том смислу, прописано је да васпитачи остварују припремни предшколски програм, што је новина у односу на садашње законско решење. Имајући у виду досадашња искуства у раду припремних васпитних група у предшколским установама и при школама, прописано је да се припремни предшколски програм остварује у предшколској установи, а изузетно у школи, у складу са Законом. Остваривање припремног предшколског програма бесплатно је за родитеље деце у установи чији је оснивач Република, Аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе; похађање овог програма је обавезно, почев од **1. јануара 2007. године**, у школској **2006/2007. години**.

У вези са тим, чл. **23 - 26**. Предлога закона, прописане су обавезе за родитеље, предшколску установу, односно школу и јединицу локалне самоуправе у остваривању припремног предшколског програма.

Чл. **27. и 28.** Предлога закона прописано је да се програм предшколског васпитања и образовања остварује у целодневном трајању - од **9 до 12 сати дневно**, у полудневном трајању - припремни предшколски програм - **4 сата дневно**, у полудневном трајању - до **6 сати дневно**, у полудневном трајању - до **22 - 6 сати дневно**, до три пута недељно и у вишедневном трајању - дужем од **24 сата**. Прописано је и време у коме се остварује предшколски програм. У том смислу, уједначена су решења за децу предшколског узраста са решењима прописаним за ученике основних и средњих школа, тако што се време

остваривања предшколског програма везује за текућу радну годину – остварује се почев од 1. септембра текуће до 31. августа наредне године.

Чланом 29. Предлога закона прописано је да предшколска установа може да стекне статус модел центра ако је као огледни центар учествовала у научноистраживачком пројекту којим су уведене иновације у остваривању васпитно-образовне праксе или је развијен нови модел програма предшколског васпитања и ако постоје кадровски и просторни услови за организовање обуке и стручног усавршавања васпитања и стручних сарадника. О стицању статуса модел - центра мишљење даје високошколска установа или научноистраживачка организација која је руководилац пројекта.

Одредбама чл. 30 - 35. Предлога закона уређена је организација рада са децом у васпитним групама, како у предшколској установи, односно школи која остварује предшколски програм, тако и за децу на болничком лечењу и децу са сметњама у развоју. Прописано је да број и структуру васпитних група утврђује директор, на предлог стручних органа, на основу броја деце, услова рада и програма који се остварују и критеријума за формирање васпитних група, који се утврђују статутом предшколске установе, односно школе која остварује предшколски програм. На основу сагледавања стања у досадашњој пракси у односу на акт о мрежи предшколских установа и потреба родитеља, а у циљу стварања оптималних услова за одвијање васпитно-образовног процеса, дефинисан је број деце у васпитним групама, зависно од узраста (јаслена група - за узраст од шест месеци до три године и група вртића - за узраст од три године до поласка у школу). Даје се могућност формирања васпитних група деце истог или различитог узраста, као мешовите групе. Када се васпитно-образовни рад остварује у двојезичним групама, број деце се смањује за 10% од прописаног броја деце. Уважавајући специфичности које се односе на неуједначеност мреже предшколских установа као и демографску неуједначеност, даје се могућност оснивачу да утврди мањи, односно највише 20% већи број деце у васпитној групи, у односу на прописан број, у складу са критеријумима које прописује министар. Деца са сметњама у развоју остварују право на предшколско васпитање и образовање у васпитној групи, васпитној групи уз индивидуални васпитно- образовни план и у развојној групи, на основу индивидуалног васпитно- образовног плана, у складу са Законом. Број деце у васпитној групи у коју је уписано једно дете са сметњама у развоју умањује се за троје деце у односу на број деце утврђен овим законом. Такође, предвиђено је да се дете са сметњама у развоју укључује у васпитну или развојну групу приликом уписа или у току похађања предшколског програма. На основу предлога педагошког колегијума и стручног тима за инклузивно образовање, дете са сметњама у развоју може се пребацити из развојне у васпитну групу, у складу са Законом.

Полазећи од основне делатности предшколске установе, чланом 36-46. Предлога закона, уређени су задаци и ниво образовања лица која обављају делатност предшколског васпитања и образовања - васпитачи и стручни сарадници, као и лица која обављају делатност у функцији остваривања васпитно-образовне делатности, којом се обезбеђује нега, исхрана, превентивна здравствена и социјална заштита, односно чији су послови везани за остваривање других делатности предшколске установе - сарадници. Васпитачи обављају васпитно-образовни рад, стручни сарадници обављају стручне послове којима се унапређује васпитно-образовни рад, а сарадници обављају послове из делатности предшколске установе којима се унапређују нега, исхрана, превентивно-здравствена и социјална заштита. Прописана је могућност да предшколска установа има и друге сараднике, уз сагласност оснивача, зависно од програма који остварује, као и педагошког асистента.

Одредбом члана 47. Предлога закона прописано је да запослени у

предшколској установи остварују право на штрајк у складу са законом, под условом да се обезбеди минимум процеса рада за време штрајка.

Одредбом члана **48.** Предлога закона прописано је да се инспекцијски надзор, надзор над законитошћу рада и стручно-педагошки надзор над радом предшколских установа врши у складу са Законом.

Предлогом закона (чл. **49 - 52.**) уређено је финансирање делатности предшколског васпитања и образовања, тако што је прописано да се средства обезбеђују у складу са Законом. У предшколској установи, чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, родитељ учествује у обезбеђивању средстава са **20%** од економске цене по детету, коју одређује оснивач. Предлогом закона прописано је и ослобађање деце без родитељског старања и деце са сметњама у развоју, од плаћања дела трошкова, под условима и на начин прописан законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом. Средства за обављање делатности приватне предшколске установе обезбеђује оснивач. Имајући у виду узраст деце, Предлогом закона прописано је да се у буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују средства за превоз детета које похађа припремни предшколски програм и његовог пратиоца, јер је припремни предшколски програм постао обавезан од школске **2006/2007.** године.

Чланом **53.** Предлога закона прописане су казнене одредбе за предшколску установу и директора, односно одговорно лице предшколске установе, односно школе која остварује предшколски програм, у случају непридржавања закона.

Чл. **54 - 62.** Предлога закона уређују се прелазне и завршне одредбе које се односе на орган управљања предшколске установе који је именован и савет родитеља и директора предшколске установе, који су изабрани до дана ступања на снагу овог закона, којима се, ради обезбеђивања континуитета у остваривању делатности предшколске установе, даје могућност да обављају послове из своје надлежности до истека мандата.

Одредбом члана **56.** Закона, прописан је рок од годину дана од дана ступања на снагу овог закона да предшколска установа, која не испуњава услове у погледу броја васпитних група, прописаних чланом **9.** овог закона, изврши статусне промене. Оснивач предшколске установе дужан је да у року од **30** дана од дана извршене статусне промене, именује управни одбор предшколске установе и да утврди минимум процеса рада за време штрајка запослених у предшколској установи.

Прописан је рок за расписивање конкурса и избор директора установе у којој је извршена статусна промена.

Прелазним одредбама прописано је да запослени у предшколској установи, који су у време заснивања радног односа у предшколској установи испуњавали услове у погледу врсте и степена стручне спреме, могу и даље обављати послове из делатности предшколске установе. Дата је и могућност да васпитно-образовни рад у предшколској установи могу да обављају и лица која на дан ступања на снагу овог закона нису била у радном односу у предшколској установи, ако имају више од **20** година радног искуства у васпитно-образовном раду у предшколској установи.

Београд, **16.03.2010.** год.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар СрпС

